

## PROTOKOLL

Dnr  
9921-2025

Sid  
1 (3)

Justitieombudsmannen  
Per Lennerbrant

### **Inspektion av Polismyndigheten, polisområde Kalmar-Kronoberg, lokalpolisområde Växjö, den 19–21 november 2025**

---

#### **Inledning**

Inspektionen inriktades på handläggningstiden i förundersökningar rörande brott enligt 4 och 6 kap. brottsbalken samt förundersökningar där målsäganden är under 15 år. Vidare granskades polisens tillämpning av bestämmelser i polislagen om kroppsvisitation och husrannsakan i fordon för att söka efter vapen eller andra farliga föremål. I sistnämnda del utgjorde inspektionen en fortsättning på en tidigare granskning (se JO 2023 s. 315, dnr 2199-2023).

Inspektionen inleddes och avslutades med ett möte med bl.a. regionpolischefen, polisområdeschefen och lokalpolisområdeschefen.

I samband med inspektionen höll JO Per Lennerbrant ett informationsmöte för personal vid Polismyndigheten om JO:s roll och uppgift, där han betonade bl.a. vikten av att legalitetsprincipen respekteras och av ett gott bemötande i samband med polisingripanden.

#### **Iakttagelser och uttalanden av JO Per Lennerbrant**

##### **Allmänt**

Min övergripande bild utifrån vad som framgick av de granskade akterna och de uppgifter som lämnades från lokalpolisområdet är att utredningsverksamheten fungerar väl. Jag har inte anledning att anmärka mot de handläggningstider som förekom i de ärenden som gicks igenom. I det följande redovisas de viktigaste iakttagelserna vid inspektionen.

##### **Handläggningen av förundersökningar rörande brott enligt 4 och 6 kap. brottsbalken**

I de aktuella kapitlen finns bestämmelser som gäller brott mot frihet och frid (4 kap. brottsbalken) och sexualbrott (6 kap. brottsbalken). En utgångspunkt för handläggningen av en förundersökning, oavsett vilket brott den avser, är att den ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger (se 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken).

Handläggningstiden var förhållandevis kort i samtliga granskade ärenden. I flera av dessa hade handläggningen precis inletts. I de flesta granskade ärenden hade åtgärder vidtagits i direkt anslutning till anmälan och ärendena hade sedan drivits framåt genom olika utredningsåtgärder med korta ledtider.

I förundersökningar som avser brott enligt 6 kap. brottsbalken ska framställan om målsägandebiträde göras omedelbart när förundersökningen inletts, om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av sådant biträde (se 23 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken). I några ärenden hade det dock dröjt flera månader innan framställan gjordes till tingsrätten. Det kunde inte utläsas av handlingarna att det fanns något godtagbart skäl till det.

I något fall hade en undersökning om ett brott enligt 4 kap. brottsbalken lagts ned med motiveringen att brottet inte gick att utreda, trots att det framstod som att ytterligare utredningsåtgärder hade kunnat vidtas.

**Handläggningen av förundersökningar där målsäganden är under 15 år**

I ärenden där målsäganden är under 18 år finns, förutom det allmänna skyndsamhetskravet för förundersökningar, ett särskilt krav på handläggningen när ärendet rör ett brott som riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. I dessa fall ska förundersökningen vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. (Se 2 a § förundersökningskungörelsen.)

Även i dessa ärenden var handläggningstiden i regel förhållandevis kort och inom den författningsreglerade fristen. I något enstaka ärende hade tidsfristen överskridits och ärendet redovisats till åklagare först efter sex månader. Det kunde inte utläsas några godtagbara skäl för dröjsmålet. Det är naturligtvis viktigt att förundersökningar av detta slag slutförs inom föreskriven tid, om det inte finns skäl att överskrida fristen.

**Kroppsvisitation och husrannsakan i fordon för att söka efter vapen**

Enligt 19 § andra stycket 1 polislagen får en polis kroppsvisitera en person i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förverkas enligt 36 kap. 12 § brottsbalken.

I 20 a § polislagen anges att en polis får genomsöka bl.a. ett fordon i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och förverkas enligt 36 kap. 12 § brottsbalken.

När det gäller bakgrunden till och tillämpningen av bestämmelserna hänvisas till min tidigare granskning (se JO 2023 s. 315).

Majoriteten av de granskade ingripandena avsåg kroppsvisitation och endast vid ett fåtal tillfällen hade husrannsakan i fordon genomförts. Platsen för ingripandet var en omständighet som gavs stor betydelse. Detsamma gällde omständigheter hänförliga till den person som ingripandet riktades mot och hur han eller hon agerat. Det rörde sig framför allt om att personen förekom i kriminella kretsar och grupperingar men också om att personen uppvisade ett avvikande eller undvikande beteende.

En förutsättning för tillämpningen av bestämmelserna om kroppsvisitation och husrannsakan i fordon i 19 § andra stycket 1 respektive 20 a § polislagen är att det med hänsyn till omständigheterna kan antas att det eftersökta föremålet kan förverkas enligt 36 kap. 12 § brottsbalken.

Förverkandebestämmelsen utgör alltså grunden för tvångsmedelsregleringen, och enligt lagtexten ska det göras en bedömning av om omständigheterna var sådana att de gav anledning att befara att ett vapen eller något annat farligt föremål skulle komma till användning vid våldsbrott. Tvångsmedelsanvändningen förutsätter att det finns stor eller kvalificerad risk för våldsbrott i det konkreta fallet.

Några överväganden eller slutsatser om huruvida situationen var av en sådan karaktär som krävs för ett förverkande enligt 36 kap. 12 § brottsbalken hade inte redovisats i de granskade protokollen, med något undantag. I flera av de granskade protokollen tydde dock de redovisade omständigheterna på att situationen var en sådan som avses i 36 kap. 12 § och att det i och för sig kan ha funnits grund för tvångsåtgärderna, men utan att överväganden om det hade gjorts eller redovisats.

De iakttagelser som gjordes under inspektionen är likartade med iakttagelserna vid min tidigare granskning. I likhet med vad jag konstaterade då visar ingripandeprotokollen att prövningen av om förutsättningarna för tvångsmedelsanvändningen är uppfyllda inte har gjorts på det sätt som föreskrivs i lagtexten. Tillämpningen av 19 § andra stycket 1 och 20 a § polislagen har därför inte varit förenlig med legalitetsprincipen (se 1 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen). Det är givetvis oacceptabelt.

Både regionpolischefen och chefen för lokalpolisområdet uppgav vid det avslutande mötet att de kommer vidta utbildningsinsatser kring de aktuella bestämmelserna. Jag ser naturligtvis positivt på detta.

Protokollföreläsare vid inspektionen var rättssakkunniga Rebecka Olsson.

Uttalandena har gjorts den 19 december 2025 av JO Per Lennerbrant.

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.